

Ks. Anthony Chukwuebuka Ohaekwusi

Analiza etyczna przemocy religijnej we współczesnych debatach na temat terroryzmu

Przedstawiona dysertacja jest próbą analizy moralnych podstaw przemocy religijnej, a także ich implikacji na podstawie debaty dotyczącej współczesnego terroryzmu. Otwiera drogę to wielu dyskusjom i intelektualnym poszukiwaniom dotyczącym złożonej relacji pomiędzy religią i przemocą, która stała się wspólnym doświadczeniem światowej tradycji religijnej. Przeprowadzone badania mają duże znaczenie w epoce terroru po 11 września, gdy wzrost ekstremizmu i przemocy w imię Boga stał się głównym tematem politycznych, religijnych i filozoficznych debat. Dlatego tematem mojej rozprawy doktorskiej jest krytyczna odpowiedź na pytanie dotyczące motywów charakteryzujących i usprawiedliwiających przemoc religijną w świecie dzisiejszym.

Współczesne dyskusje podejmują wiele złożonych pytań na temat przemocy ideologicznej, np. czy przemoc ma charakter religijny? Czy religia ma w sobie coś z przemocą? Jakie są moralne implikacje związku religii i przemocy? Wielu teoretyków religii, socjologów, fenomenologów, filozofów i politologów doprowadziło badania do tego właśnie miejsca, a jednak zgadzają się tylko co do tego, że życie ludzkie jest zagrożone, zranione lub utracone ze względu na Boga. Niektórzy badacze jak Hannah Arendt, Zygmunt Bauman, Dietrich von Hildebrand i Jonatan Sacks starali się dać odpowiedzi na te pytania. Są oni zdania, że niegodziwość wyrażona w takich aktach skrajnej przemocy i terroru nie zrodziła się koniecznie z nienawiści czy ideologii, lecz jest także wynikiem odhumanizowanego podejścia do ludzkiego zachowania. Arendt mówi o tym używając do opisu holokaustu wyrażenia „banalność zła”, Bauman odnosi się do tego jako do ‘moralnej ślepoty’, która odzwierciedla intensywność płynnej nowoczesności, von Hildebrand natomiast rozważa to zjawisko jako „ślepotę wartości” spowodowaną diabelską pychą i żądzą, a Sacks nazywa to „patologicznym dualizmem, który prowadzi do „altruistycznego zła”.

Rozprawa została podzielona na trzy części i pięć rozdziałów. W części pierwszej znajdują się dwa rozdziały, pierwszy z nich jest próbą zdefiniowania i opisanie, czym jest przemoc religijna, przez ukazanie historycznych uwarunkowań przemocy w różnych religiach. Rozdział drugi naświetla zagadnienia wypływające z dyskusji na temat tego, czy przemoc jest nieodłącznie obecna w religii. Część druga zawiera rozdział trzeci analizujący rolę religii we współczesnym terroryzmie ze szczególnym uwzględnieniem doświadczenia Nigerii oraz rozdział czwarty rozważający różne sposoby uzasadnienia terroryzmu religijnego i środków zaradczych używanych, aby go uniknąć.

Trzecia część rozprawy i rozdział piąty prezentuje moralne implikacje i wyzwania tego religijnego problemu przez naświetlenie stanowisk różnych badaczy w aspekcie etyki przemocy. Wgląd w pojęcie ‘banalności zła’ Hannah Arendt, Dietricha von Hildebranda pogląd na ‘ślepotę

wartości”, Zygmunta Baumaną koncepcję ‘moralnej ślepoty’ i Jonathana Sacka ideę ‘patologicznego dualizmu’, pokazuje, że potworna przemoc może być popełniana przez ‘przerazająco normalne’ jednostki. Ta idea może być lepiej wyrażona w tej analizie jako „bezduszne podkreślanie inności”, które ujawnia centralne znaczenie ‘osoby’ w etyce przemocy i ukazuje niebezpieczeństwo odrzucenia norm personalistycznych w relacjach międzyludzkich. Z całego badania można wyprowadzić wniosek, że przemoc zaczyna się z konceptualizacją ‘innego’ w kontekście ‘mimetycznej rywalizacji’ ‘nas przeciwko nim’ jako przeciwko moralnemu rozumieniu ‘innego’ w intersubiektywnych relacjach „Jednego i Innego”. Przez wskazanie ‘złotej reguły’ jako odpowiadającej w etyce religijnemu odrzuceniu przemocy, przedstawiana rozprawa wzywa do odnowienia etyki personalistycznej w przekonaniach i praktykach religijnych, co pomogłoby znaleźć rozwiązania problemów teoretycznych i praktycznych wywoływanych przez przemoc religijną.